РІК ЗАЛОЖЕННЯ 1893.
„СВОБОДА"
„LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всї листи, моні-ордери і чеки треба висилати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXV. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., четвер 22-го лютого 1917. Ч. 22. VOL. XXV. JERSEY CITY, N. J., Thursday, February 22, 1917. No. 22.

СТАНОВИЩЕ АВСТРІЇ ЩЕ НЕВИЯСНЕНЕ.

ПОЛОЖЕНЄ АНҐЛІЇ СТАЄ ЧЕРЕЗ ВЕЛИКУ ВТРАТУ КОРАБЛІВ ЩОРАЗ БІЛЬШЕ КРИТИЧНЕ.

В однім дни одна підводна лодка затопила кораблів на 35.000 тон.

НІМЦІ ОЦІНЮЮТЬ ВТРАТИ ВІД ПОЧАТКУ БЛЬОКАДИ НА 500.000 ТОН.

НА МОРИ:

ДОТЕПЕРІШНІ ВТРАТИ ПІДЧАС БЛЬОКАДИ ОЦІНЮЮТЬ НА 500.000 ТОН.

НЮ ЙОРК, Н. Й., 19. лютого. — **Вісти з Лондону і з Берлїна щодо дотеперішних успіхів німецької бльокади є постійно розбіжні.**

Після анґлійських звітів жертвою німецьких лодок впало 125 кораблів на 258.000 тон.

На основі звітів німецької адміралїції втрати в кораблях є далеко більші ніж се виказують звіти анґлійські. Від початку бльокади до 19-го лютого оцінюють втрати в кораблях на 500.000 тон.

Вже до дня 15. лютого виказували німецькі звіти втрати о 150.000 тон більше ніж звіти анґлїйські. Також німецький звіт з 15. лютого виказує 20.000 тон більше ніж анґлійський. (Німецький звіт виказує поверх 35.000 тон, затоплених лише одною лодкою, анґлійський виказує тогосамого дня лише 15.000 тон).

Причиною незгідности пояснюють тутешні корабельні товариства тим, що анґлійські звіти подають лише втрати тих кораблів, які є обезпечені в американських товариствах асекураційних, або котрі повинни службу між Америкою й Европою. Анґлійські звіти подали дотепер лише кілька кораблів, які затоплено на Середземнім мори, хоч підводні лодки ведуть на Середземнім мори дуже оживлену діяльність.

ДНЯ 15. ЛЮТОГО ОДНА ПІДВОДНА ЛОДКА ЗАТОПИЛА КОРАБЛЇВ НА ПОВЕРХ 35.000 ТОН.

БЕРЛІН, 19. лютого. — **Урядовий звіт подає, що дня 15. лютого одна німецька лодка затопила кораблів на 35.000 тон.**

Між затопленими кораблями находять ся отсї:

Анґлійський корабель „Ґравіна", 1.140 тон, з набором овочів; італійський корабель „Марія", 1.080 тон, з набором кави для Лондону; шведський корабель „Ґуґо Гамілтон", 2.560 тон, з набором салїтри; один 4.500-тоновий корабель з военними матеріялами вартости 60 міл. марок для Єгипту; 8.200-тоновий корабель в дорозї до Австралїї; один 2.000-тоновий корабель зі збіжем; один 3.000-тоновий з углем для Франції; один 2.700-тоновий корабель зі салїтр[illegible]о для Франції; крім того три инші кор[illegible] на 9.500 тон і 6 рибацьких кораблїв на 900 [illegible]н.

Підводна лодка повернула до пристани з 18 полоненими, між котрими находило ся 4 капітанів затоплених кораблїв.

Підводні лодки, які оперують на Північнім мори, доносять, що на сїм мори корабельний рух зовсїм устав.

„МИ Є ПЕВНІ ЩОДО УСПІХУ ПІДВОДНИХ ЛОДОК" — ЗАЯВИВ ДР. ҐЕЛЬФЕРІХ.

ЛОНДОН, 19. лютого. — Заступник німецького канцлера, др. Карло Гельферіх, на зборах представителїв хлїборобських орґанїзацій зложив отсю заяву:

„Анґлійська війна, щоби нас виголодити, поставила для німецького народу справу зовсїм ясно, іменно, що німецьке хлїборобство або видержить або впаде. Але й анґлійський нарід є нинї з приводу бльокади і лихих урожаїв залежний від свого власного хлїборобства. Хоч я вірю, що анґлїйський хлїбороб зробить все, що лежить в його силах, то однак предсказую, що він недопише.

„Що тичить ся справи бльокади Анґлїї, то ми її належито розважили, заки її розпочали. Ми є певні щодо успіху підводних лодок, і не згодимо ся на жадні услівя, які могли би позбавити нас сего успіху".

ВІД ПОЧАТКУ БЛЬОКАДИ ЗАТОПЛЕНО 130 КОРАБЛЇВ НА 272.000 ТОН.

Після анґлійських звітів втрати від початку бльокади до нинї представляють ся, як слїдує:

Від 1. до 18. лютого затоплено ----------------	122 кораблїв на 257.861 тон.
В 19-тім дни бльокади ----------------------	4 кораблї на 12.425 тон.
В 20-тім дни бльокади ----------------------	4 кораблї на 1.729 тон.
Разом затоплено ------------	**130 кораблїв на 272.015 тон.**

В 19-ТІМ ДНИ БЛЬОКАДИ ЗАТОПЛЕНО 4 КОРАБЛЇ НА 12.425 ТОН.

ЛОНДОН, 19. лютого. — Після звіту анґлїйської адміралїції німецькі лодки затопили отсї кораблї:

„Окмент", 4.339 тон, анґлїйський;
„Айоло", 3.903 тон, анґлїйський;
„Мар Адріятіко", 2.410 тон, еспанський;
„Дальматія", 1.773 тон, норвеський.

Разом 4 кораблї на 12.425 тон.

В 20-ТІМ ДНИ БЛЬОКАДИ ЗАТОПЛЕНО 4 КОРАБЛЇ НА 1.729 ТОН.

ЛОНДОН, 20. лютого. — Після донесень аґенції Ллойду жертвою упали отсї кораблї:

„Далбеті", 1.327 тон, норвеський;
„Недертон", 199 тон, анґлїйський;
„Мейоля", 146 тон, анґлїйський;
„Дороті", 57 тон, анґлїйський.

Разом 4 кораблї на 1.729 тон.

АНҐЛЇЙЦЇ ПРИЗНАЮТЬ УСПІХИ ПІДВОДНИХ ЛОДОК.

БЕРЛІН, 20. лютого. — Дотеперішні урядові звіти про операції підводних лодок викликали в Німеччинї велике одушевлене і екріпили надію, що Анґлїя вже в кількох місяцях буде зломана. **Загально оцінюють, що дійсні втрати в затоплених кораблях є три рази більші ніж се виказують вісти з Лондону.**

Що акція підводних лодок є вповні успішна, то про се сьвідчать також слова анґлїйських капітанів, яких лодки взяли в полон. Один з них заявив: **„Коли акція підводних лодок в такій мірі буде дальше тривати, то положенє Анґлїї вже в короткім часї буде критичне".**

Инший знова капітан сказав: **„Я задоволений, що остаточно маю спокій. Коли би мого корабля були не затопили, то я й так більше не був би пустив ся в дорогу. Через останні три днї і ночи я стояв без перестанну на містку команданта, щоби берегти корабель від нападу підводної лодки. Такого напруженя ніхто через довший час не видержить".**

Анґлїйський адмірал, лорд Бересфорд, як се доносить лондонська часопись „ Івнінґ Пост", зложив отсю заяву:

„Треба бояти ся, що анґлїйський нарід не пізнає величини небезпеки, грозячої зі сторони підводних лодок. Треба лише взяти під розвагу число затоплених кораблїв і скількість затоплених тон, аби пізнати велику шкоду, яку ми вже потерпіли. Без торговельних кораблїв довіз є неможлив[illegible], а тимчасом число торговельних кораблїв з кождим днем зменьшаєть ся".

ВІЙНА З РОСІЄЮ:

З ПРИЧИНИ СНЇГІВ І МОРОЗІВ ЛИШЕ ПОМЕНЬШІ БОЇ.

БЕРЛІН, 20. лютого. — Німецький урядовий рапорт звучить:

„АРМІЯ КН. ЛЕОПОЛЬДА: На сїм фронтї російська артилерія була в деяких місцях більше чинна ніж звичайно, а передівсїм в околиці озера Дресьвяти і над Нараївкою.

„АРМІЯ АРХ. ЙОСИФА: В Карпатах помимо снїжної бурі наші війска взяли приступом укріплене становище Москалїв в околиці гори Смотрець. Російські окопи висаджено у воздух. Залогу взято в полон.

„На північ від долини Слянік наші війска відбили протинапади Москалїв і посунули ся дальше наперед.

„АРМІЯ МАКЕНЗЕНА: Коло Радулешті (на північний схід від Фокшані) союзні війска взяли приступом російські становища над Серетом і повернули назад з 11 полоненими і кількома машиновими крісами".

ПРО ЗНИЩЕНЄ РОСІЙСЬКИХ ПІДЗЕМНИХ МІН КОЛО ЗБОРОВА.

БЕРЛІН, 19. лютого. — З головної німецької кватири в Галичинї доносять:

„Зусиля Москалїв, щоби підмінувати становища наших війск в околиці Зборова (в Галичинї) ударемнено завдяки хоробрости наших добровольців.

„Цїлию нашого наступу було взяти приступом російські окопи і вишукати входи до підземних хідників. До переведеня сего наступу зголосили ся добровольці.

„Дня 14. лютого по півтораґодиннім бомбардованю віддїли добровольців зробили напад і в боротьбі на баґнети здобули перший і другий ряд російських окопів на просторі 600 метрів. Всїх Москалїв, які становили залогу в перших окопах, взято в полон.

„Піонїри, які слїдували за нашими добровольцями, взяли ся сейчас до дїла. В занятих окопах віднайдено 5 входів до підземних хідників. Один з них був на 100 метрів довгий і вже виповнений вибуховими матеріялами. Прочі чотири були по 25 метрів довгі. Праця коло знищеня хідників тривала 5 годин. Через цїлий сей час добровольці держали ся хоробро в другій лїнїї здобутих окопів, відпираючи напади російських війск. Вечером повернули наші добровольці і піонїри назад на свої становища, ведучи 5 російських офіцирів і 295 салдатів".

ПІДЧАС ЕКСПЛЬОЗІЇ В АРХАНҐЕЛЬСКУ БУЛО 1.500 УБИТИХ, А 3.000 РАНЕНИХ.

БЕРЛІН, 20. лютого. — Данські купцї, які прибули з Петроґраду, подають близші вісти про втрати в людях і шкоди, спричинені експльозією в російській пристани Арханґельску.

Підчас експльозії згинуло 1.500 людий, а 3.000 людий було ранених. Жертвою впала кожда особа, яка находила ся у віддаленю трох пятих частий милї від місця вибуху.

Шкоди подають на поверх 25 міліонів долярів.

НАСЕЛЕНЄ МОСКВИ ТЕРПИТЬ ГОЛОД.

ПЕТРОҐРАД, 19. лютого. — **Москві ґрозить цїлковитий брак поживи. Президент Москви відїхав до Петроґраду, щоби з президентом кабінету, Голїцином, обговорити справу ратункової акції.**

Справа виживленя мешканців Москви є незвичайно поважна. Тисячі осіб є приневолені користати з безплатних порцій поживи, яку розділює правительство.

Справа поживи в Росії буде одною із головних точок, які прийдуть на дневний порядок найблизшого засїданя думи.

ДЛЯ „УЛЮБЛЕНИХ ЖИДІВ".

ПЕТРОҐРАД, 19. лютого. — Мінїстер для внутрішних справ, Протопопов, виготовив законопроєкт, якого принятє дасть Жидам більшу свободу на поли торговлї і промислу. **Жиди одержали би на підставі сего нового закона необмежене право займати ся торговлею і промислом.** Жиди мали би дозвіл заключати умови на будову зелїзниць і основувати акційні товариства.

Часопись „Русская Воля" доносить, що президент Ґолїцин згодив ся вповнї на сей законопроєкт.

ҐЕНЕРАЛ ЛЮДЕНДОРФ І ЙОГО ЗНАЧІНЄ.

ЖЕНЕВА, 17. лютого. — **Американські кореспонденти, які повернули з Німеччини, вважають ґенерала Людендорфа одним із перших мужів, які окружають цїсаря Вільгельма, а в руках котрих спочиває цїла доля Німеччини.**

Ґенерал Людендорф, заступник Гінденбурґа, шефа головного німецького штабу, випрацьовує всї военні пляни. Гінденбурґ переводить їх в житє.

Особа ґен. Людендорфа є всюди замітна, і то не лише у веденю армій центральних держав, але й у всїх галузях економічного і суспільного житя в Німеччинї. Всї нитки військової контролї, цивільної управи, роздїлу средств поживи, хлїборобства а навіть заграничної полїтики, — всї вони є підчинені під теперішну пору військовим вимогам — сходять ся до палати князя Плеса в Шлезїї, в головній кватирі німецького цїсаря, де відбуває наради ґен. Людендорф з Гінденбурґом.

Коли розходить ся о чисто військову справу, тодї найвисшим і рішаючим чинником є сам Гінденбурґ. Але при инших важних справах, як приміром творенє цивільної армії, переміна цїлого промислу для военних цїлий, переведенє бельґійських робітників до Німеччини, управильненє подїлу средств поживи, а вкінци проголошенє нової бльокади і безоглядна боротьба на мори, — в тих справах рішав ґен. Людендорф.

Сей спосібний штабовий офіцир перебував на початку війни, в серпни 1914 р., в Бельґії. Коли тодїшний головний командант німецьких війск на сходї, ґен. Прітвіц, уступаючи перед Москалями опорожнив Східні Пруси, ґен. Людендорф окремим поїздом відїхав в ночи зі західного фронту до Гановеру, відки враз з Гінденбурґом удали ся до Прус, аби ратувати положенє на сходї. Оба сповнили свою задачу як слїд.

Коли Гінденбурґ обняв становище найвисшого команданта німецької армії, іменував він Людендорфа своїм першим заступником. Людендорф є правою рукою Гінденбурґа.

В АВСТРІЇ:

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ ДОМАГАЮТЬ СЯ ВІД АВСТРІЇ ЯСНОГО СТАНОВИЩА.

ЛОНДОН, 20. лютого. — З Амстердаму доносять, що **американський амбасадор у Віднї вручив австро-угорському мінїстрови для заграничних справ ноту, в якій американське правительство домагаєть ся ясного і остаточного означеня свого становища з огляду на проголошену бльокаду при помочи підводних лодок. Австро-угорське правительство має ясно заявити, чи думає додержувати давнїйше зроблені обітниці, чи думає їх змінити або відкликати.**

З Ціріху (Швайцарія) доносять:

Австрійський цїсар приймив на довшій авдієнції ґр. Черніна, мінїстра для заграничних справ, який передтим відбув нараду з американським послом.

Подїї останних кількох днів вказують на те, що Австро-Угорщина робить стараня, аби не допустити до зірваня дипльоматичних зносин зі Злученими Державами.

ПОБОЮЮТЬ СЯ, ЩО ВІЙНА З НІМЕЧЧИНОЮ ПРИНЕСЕ ШКОДУ АЛЇЯНТАМ.

ВАШІНҐТОН, 20. лютого. — **В урядових кругах говорить ся, що на случай війни з Німеччиною або военного стану Злучені Держави будуть приневолені робити военні приготовленя і орґанїзувати армію та фльоту на велику скалю, через що вивіз амуниції, оружа і инших матеріялів буде мусїв бути здержаний.**

Се вийшло би лише на користь Німеччини. Военні приготованя Злучених Держав спричинили би нагромадженє великих засобів военних матеріялів в сїм краю, що не могло би принести шкоди Німеччинї, як довго не було би в плянї висилати до західної Европи війск. Военна фльота американська ледви чи мала би нагоду звести боротьбу з фльотою німецькою.

Тому військові власти, які виготовлють тепер точні і подрібні пляни на случай війни з Німеччиною, будуть старати ся повести справу так, аби алїянтів не позбавляти тих военних матеріялів, які Злучені Держави їм доставляли.

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
In United States:	В Злучених Державах:
$2.50 per year	на рік $2.50
$1.25 per 6 months	на пів року $1.25
$1.00 per 4 months	на 4 місяці $1.00
In Jersey City and to foreign countries:	В місті Jersey City і за границю:
$3.25 per year	на рік $3.25
$1.75 per 6 months	на пів року $1.75
$1.00 per 3 months	на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".

При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 483 Jersey City.

За всі оголошеня поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає. — Рукописий не звертає ся.

З біжучої хвилі.

В рубриці „То і ово" клівлендський польський „Народовєц" (ч. 7, з 15. лютого б. р.) містить такі уваги:

В українськім тижневнику „Свобода" читаємо, що Союз Українців в Америці вислав за посередництвом амбасад німецької й австро-угорської протест до тих же правительств проти влученя української землі до польської держави, а також проти ширшої автономії Галичини.

Чи і о скільки центральні держави прихилять ся до жадань Українців і будуть реаґувати на їх протест, то покаже будучність. Ми з точки спільних інтересів, як польських так і українських, тих стремлїнь сепаратистичних народу, звязаного з нами від віків Люблинською Унією, похваляти не можемо.

Можна їх однак оправдати; колись творили окремий нарід, мали окрему мову, окрему літературу, мають до нас певні претенсії і жалі, меньше з тим — оправдані чи ні. То всьо можна почислити яко обставини облекшуючі у вироці, який би на них видав померший їх поет, котрий сказав:

Оден Бог в Тройци сьвятій,
Як каже молитва;
Одна Отчина в трех землях:
Польща, Русь і Литва.

Але чим оправдати тих, котрі зроджені з польських родичів на польській земли, зачисляючі себе до польської народности, позуючі на патріотів, є ворогами власної матери Вітчини, раменами протесту старають ся притримати двері вікової вязниці, замкненої на потрійні замки, щоби з неї не випустити бідної, а нібито так ними улюбленої невільниці Польщі? Ліпші її сини ухилили вже двері тої вязниці і всіми силами старають ся цілком увільнити мученицю, а виродна зграя зрадників кричить: Хоч вийдеш, ми не хочемо, щоби ти була цілком вільною. Заложимо тобі автономічні кайдани, котрі помагаємо кувати в царській кузни.

Чим оправдати протести таких зрадників, як Падеревский, Фрончак, Жихлїньский і инші? Чомуж дивувати ся Українцям, що утрудннюють нам незалежну працю, коли на нещасте наші виродні брати паралїжують наші діла. Таж Українців є около 40 міліонів і їх голос може богато польській справі зашкодити. Але о скількож більше шкодить тій справі голос польських тарґовичан. Якже успішнійше могли би ми працювати над освободженем Вітчини, коли би ми всі були оживлені одним духом, коли би межи нами не було зрадників.

Чиж супроти того можемо осудити Українців за їх протест? Ні, мусимо мовчати, бо кинули би нам в очи: Таж ви самі протестували проти вільности Вітчини, ліпше отже, як відлучимо ся від вас, бо нам не усьміхаєть ся російська автономія, ми хочемо цілком незалежної України. Ви дістали часть своїх земель і не вмієте того дару, того овочу зірваного з дерева вільности рукою ваших леґіонів, пошанувати. Замісць ту руку благословити, ви її глоджете. Боїмо ся вас і не хочемо з вами унії, бо ви і себе і нас поновно запродали би в московську неволю.

* * *

На перші два розділи ми відповімо тимисамими словами, якими відповіли в ч. 20-тім „Свободи" дітройтському „Дзєннікови Польському". Повторювати їх тут знова — є злишне.

На третий розділ скажемо шановному авторови, що ми ніяких претенсій до Поляків не маємо, але **не хочемо також, аби Поляки мали якінебудь претенсії і жалі до Українців. Ніяких претенсій до чужого. Руки проч! Най кождий порядкує у своїй хаті, а тоді буде і лад у нього.**

Нехай Поляки красше старають ся вимести сьміте зпоміж своєї суспільности і завести національну карність, ніж мають витрачувати свої сили в боротьбі над закріпощенем українського народу. Рабство не є признакою культури, і націю, котра старає ся поневолити другу націю, не можна уважати культурною. А що-ж нині є огиднійшого від некультурности?...

Чоловік, котрий написав про одну „Отчину в трех землях", не є українським поетом. Наведений „Народовцем" стих написав звісний в Галичині польонофіл і кацап Третяк, а „Народовєц", уважаючи його за українського поета, робить тим величезну кривду нашому народови. Не поет він був анї патріот український, а попросту такий-самий виродний син українського народу, якими є для народу польського згадувані „Народовцем": Падеревский, Фрончак, Жихлїньский і инші.

* * *

Повисші стрічки „Народовца" ми подаємо до відома нашій суспільности не тому, щоби зазначити прихильність сеї польської ґазети до Українців. Противно, ми знаємо, що **у відношеню до української справи кожда польська душа палахкотить огнем ненависти.** Коли би редакція „Народовца" була дійсно прихильна українському визвольному рухови, то вона могла би виразно зазначити своє становище щодо Українців, і не покликувалаб ся на слова „поета" Третяка, котрий був слугою „нероздільної" Польщі, а не сином українського народу.

Уродини Вашінґтона.

Американська суспільність сьвяткує нині своє народне сьвято: уродини Вашінґтона — героя американської независимости і „батька своєї вітчини".

Джордж Вашінґтон родив ся в Бріджес Крік, повіту Вестмореленд, стейт Вірджінія, дня 22. лютого 1732 року. Він був внуком Джана Вашінґтона, який в 1657 р. виеміґрував з Анґлії до Америки і поселив ся у Вірджінії, де зі своїм братом Лоренсом набув великий шмат землї над рікою Потомак. Тут Джан оженив ся, придбав собі майно і становище, а вмираючи, оставив ге все свому другому синови Авґустинови, котрий був батьком Джорджа Вашінґтона від своєї другої жінки, Марії Бол. Джорджови було десять літ, коли вмер батько, а на опіку матери лишило ся шестеро дітий.

Про дитинячі літа Джорджа Вашінґтона знаємо дуже мало. Він мав бути хлопцем сильним і здоровим, тихим і задумчивим. Яко ученик не визначав ся великими спосібностями, але зраджував прикмети на чоловіка чину. В 1747 р. він удав ся до Мавнт Вернон і там дістав від лорда Фейрфекса порученє перевести поміри його земель в долині Шенандоа. Маючи військове образованє, Джордж в 19-тім році житя зістав ґенералом-адютантом вірджінської мілїції. Три роки пізнійше він став на чолї військової експедиції проти Французів, котрі вдирали ся силою в анґлїйські посілости, і підчас того вславив ся великими воєнними спосібностями.

В 1759 р. Вашінґтон оженив ся з богатою вдовою Мартою Кустіс і став фармером у Мавнт Вернон, де його землї займали 8.000 акрів. В 1773 р. його вибрано членом конвенції, яка зібрала ся у Віліямсбурґу і зазначила право кольоній до самоуправи. Ся конвенція вибрала Вашінґтона і шістьох инших яко відпоручників Вірджінії на Континентальний Конґрес, що відбув ся в Філядельфії у вересни 1774 року.

Вашінґтон і його товариші не мали наміру відривати анґлїйських кольоній в Америці від матерного краю, а домагали ся лише справедливости і людяности, але по події у Лексінґтоні, 19. цьвітня 1775 р., показало ся, що анґлїйського тиранства можна позбути ся лише оружною силою. Дня 15. червня 1775 р. конґрес одноголосно іменував Вашінґтона головним командантом американських війск. Так розпочала ся славна в історії війна американських кольоній в цїли визволеня зпід анґлїйської кормиги.

Для Вашінґтона зачали ся дуже тяжкі часи. Він став командантом армії, у якій не було ніякого ладу і майже ніякої карности. А прецінь сей тихий, смирний і миролюбивий чоловік виявив таку силу духа, що поборов усі перешкоди і став любимцем своїх жовнїрів. Хоч Анґлійці мали в Америці більші сили від повстанців, хоч ті повстанці бороли ся зі своїми гнобителями в голоді і холоді, хоч понесли на початку неодно пораженє, хоч мали між собою богато слабодухів, котрі хотіли кинути оруже і впасти на коліна перед розгніваною Анґлією — то сильний дух Вашінґтона переміг усі ті перепони і нарешті, по довгих і тяжких трудах, завдав анґлїйським військам останний удар, здобувши дня 19. жовтня 1781 р. укріплену місцевість Йорктавн, Вірджінія, беручи в полон найспосібнійшого анґлїйського команданта, Корнваліса, і 15.000 людий залоги.

Коли анґлїйські кольонії в Америці вибороли собі независимість, то кождий Американець знав, що се стало ся завдяки незрівнаному Вашінґтонови. Вдячна американська суспільність хотіла зробити його своїм королем, але він відкинув сю пропозицію з обуренєм і усунув ся до свого тихого дому у Мавнт Вернон. В 1787 р. скликано в Америці Конституційну Конвенцію, на якій Вашінґтон брав живу участь. На тій конвенції вибрано Вашінґтона одноголосно першим президентом нової републики, якій дано назву Злучені Держави. В 1792 р. вибрано його на сей найвисший уряд вдруге. Дня 7. грудня 1796 р. він появив ся останний раз в конґресі і виголосив тут свою славну „прощальну промову", яка ще й доси уважаєть ся за найбільший державний акт сього краю. Відкинувши пропозицію, щоби ще й на трету каденцію приняв уряд президента, Вашінґтон усунув ся знова до спокійного домашного житя в Мавнт Вернон і там закінчив своє повне слави житє 14. грудня 1799 р.

Житє і діла сього „батька Злучених Держав" є добрим взором до наслїдуваня всім тим, котрі хочуть називати ся патріотами. Хто хоче бути народним героєм в повнім значіню того слова, хто хоче стати в пригоді своїй вітчині без посяганя по пусту славу, користь або наживу — той нехай читає житєпись Джорджа Вашінґтона і нехай наслїдує його.

Толстой предсказує революцію в Росії.

Ґраф Ілія Толстой, син покійного ґрафа Льва Толстоя, славного російського письменника, говорячи в „Бруклин Сівік Клоб", в Брукліні, Н. Й., заявив, що по війні в Росії вибухне революція.

„Участь 15 міліонів селян на війні, а вслїд за тим виобразуванє їх в політиці й історії, є найважнійшою подією в російській державі — сказав Толстой. — Ті люди, повернувши з війни домів, будуть мати такі сильні впливи, з якими російське правительство ще ніколи доси не стрічало ся.

„Основи до сього вже готові і ми вскорі побачимо наслїдки сього. Усуненє нещастя селян (горівки) і заможність, спричинена підвишкою платні з 50 копійок до 4 рублїв денно, будуть чинниками, які дадуть почин до яснійших ідей і до кооперації низших кляс. Треба сподівати ся, що се спричинить величезний суспільний переворот. Кожда місцевість довідаєть ся про суспільне житє других націй. Переворот в краю медведя вже майже наступив".

Скінчивши свій реферат, ґраф І. Толстой звернув ся до присутних з просьбою, щоби йому давали запити, а він буде на них відповідати.

Зараз репортер ґазети „Бруклин Іґл" поставив йому ось-такі питаня:

— Чи ви вірите в лїґу для вимушеня мира?

— Я не можу розуміти слів „вимушенє" і „мир" разом — відповів Толстой.

— Що після вашої думки був би сказав ваш покійний батько на случай вибуху війни?

— Точні слова мого батька у відповідь на таке питанє були би: „Се є справа, якої анї держава анї правительство не може рішити. Се належить до індивідуальности. Коли ти не віриш у війну, то не бери кріса в свої руки".

— Чи ваш батько був би проповідував відпорність до законів, накидаючих конскрипцію?

— Так, але не силою. Се була би відпорність, якої уживаєть ся при стрічі лиха — не сила, але любов.

Дорожня змагаєть ся.

Справа виживленя доходить по великих містах Злучених Держав до критичного стану. Жертвою змагаючої ся дорожнї падуть в першій мірі убожші верстви суспільности.

Події останних днів предсказують, що голодова нужда з кождим днем щораз близша. Ціни средств поживи з кождим днем зростають. Торговці средствами поживи, користаючи з нагоди, що кілька тисяч возів з поживою задержано в дорозі, підносять ціни до небувалої висоти. Тисячі возів бараболь, ярини і збіжа відходять депно до пристаний, де їх ладують для воюючих держав в Европі. А тимчасом для американського населеня засоби средств поживи з кождим днем малїють. Воюючі держави платять з конечности високі ціни за поживу. Доставці-спекулянти домагають ся такихсамих цін або й висших від тутешного населеня.

Від року ціни за деякі головні средства поживи подвоїли ся, а деякі навіть зросли в пятеро.

І так на примір: ціна бараболь підскочила з 4 дол. на 10 долярів (за 180 фунтів); цибуля з 2.50 дол. на 14 (за 100 фунтів); фасоля з 2.50 дол. на 12 дол. (за кошик); яйця з 32 цнт. на 65 до 80 цнт. (за тузин); хлїб з 5 цнт. на 6 цнт., і т. д.

Міські власти в Ню Йорку заповідають, що на случай воєнного стану в Злучених Державах ціни піднесуть ся знова о 50%.

Вже в осени минувшого року покликані чинники звертали увагу дотичних американських властий на обставину, що постійний вивіз средств поживи спричинить в короткім часї недостачу деяких головних средств поживи, а вслїд за тим голодову нужду. Особливо велика небезпека грозить населеню у великих містах, які є зовсім залежні від довозу.

Торговельні круги подають яко причину змагаючих ся цін дві обставини: щораз меньші засоби средств поживи і надмір гроший. Причини сї можуть бути правдиві з тим поясненєм, що зменьшенє засобів средств поживи відчуває кождий, а передівсїм меньше засібний, а надмір гроший находить ся в кишенях одиниць — воєнних спекулянтів.

Тисячі возів з поживою задержано в дорозі. Але їх задержано не тому, що по містах є надмір засобів поживи, а тому, що не можуть їх ладувати на кораблї і висилати за границю.

Ціни йдуть в гору, бо воюючі держави без ніякого торгу платять таку ціну, яку спекулянти зажадають. А тутешнє населенє мусить терпіти голод, бо не є всилї заплатити такої ціни, як воюючі держави.

Грозяча небезпека голоду проявила ся вже в заворушенях, які мали місце в останних днях в Ню Йорку і инших більших містах Злучених Держав.

Вже від довшого часу підносили ся голоси, щоби американське правительство видало заборону вивозу средств поживи за границю. Американське правительство було глухе на сю осторогу. І коли ще й нині правительство не видасть відповідних заряджень, то в Злучених Державах можна і без війни надіяти ся такихсамих тяжких часів, які панують в Европі, де шалїє третий рік війна.

Таємні убийства в російській армії.

(Написав Борис Князєв).

Дня 19. мая 1915 р. замордовано князя Константина Міхронського, команданта ковельсько-гродненської дивізії. Тіло князя найдено в його головній кватирі, яка находила ся кільканайцять миль позаду боєвої лінії. Сей випадок був дуже загадочний. Здавало ся також, що зі сторони військових властий роблено все, щоби сього випадку недопустити до відома загалу.

Але в тиждень пізнійше найдено також убитого Віктора Шіґоріна, команданта 6-тої батерії з 27-мої дивізії артилєрії, звісного з ріжних похибок підчас битви над Мазурськими озерами. І його замордовано в його власній кватирі, далеко позаду боєвої лінії. Такасама доля постигла в тімсамім тижни Николая Крускурова, команданта 18-тої дивізії кінноти, й Івана Пісґрана, адютанта команданта тоїсамої дивізії.

Заряджено строге слїдство і підозрілих в замордованю жовнїрів поставлено перед воєнний суд. Сотки простих салдатів повішено яко зрадників.

Дотепер нема нічого певного про сю справу, бо остра цензура не перепустила про се анї слова до відома загалу. Навіть висше наведені події вийшли на денне сьвітло доперва тоді, коли причини, які до сего довели, дійшли до відома загалу. Воно було справою великої ваги, що сотки російських офіцирів попали в сїти неприятеля, але взагалї ся справа є меньше висьвітлена, натомісць певним є, що якась підземна сила усувала висших офіцирів, головних ґенералів-командантів і їх адютантів.

Коли інтеліґентні люди в Росії почали близше розглядати житє замордованих командантів і коли почали брати під розвагу факт, що воєнний суд в Росії видав більше засудів ніж воєнні суди у всїх воюючих державах разом, то не треба було далеко шукати за основними причинами поповнених убийств.

Князь Константин Міхронський через цілий час свого начальства в дивізії не був на добрій стопі зі своїми низшими офіцирами і салдатами. Він все старав ся у великій тайні задержати місце свого перебуваня, далеко позаду своїх війск, аби себе достаточно забезпечити. Місцевість, в якій він перебував, мусїла поносити нераз дуже великі жертви, але він мусів мати все, що лише його душа забажала.

Підчас загально звісних бенкетів і орґій, в яких брали участь князь і його три вибрані товариші, князь Міхронський телєфонїчно видавав свої безглузді прикази, грозячи своїм підвласним карою смерти на случай не виповненя їх.

Послїдний приказ князя перед його замордованєм відносив ся до переведеня наступу при співучасти кінноти й артилєрії, разом около 10.000 людий, проти переважаючої сили неприятеля, котрий крім того находив ся ще й на догіднійших становищах. Вислїд наступу був такий, що ціла його дивізія зістала знищена. 60% офіцирів попало в руки неприятеля, а 75% салдатів згинуло на поли битви. Найблизшого дня князя Міхронського, котрий був посвоячений з царською родиною, замордовано.

Справи замордованя Віктора Шіґоріна, Крускурова і Пісґрана є майже подібні до повисше наведеної. Також і в тім случаю команданти віддавали ся меньше або більше пияцтву і розпусті та в майже все підхмеленім станї видавали розкази, платячи за брак своїх військових спосібностий житєм соток тисяч мужиків. Маневри непочитальних російських командантів були не лише головним предметом дотепів французьких і анґлїйських стратеґіків, але також часто головною причиною траґедій, які потягали за собою втрату житя соток тисяч російських мужиків.

Також стверджено, що воєнний суд, хотячи знайти виновників одного з тих замахів, буде мусів засудити на шибеницю цілий полк за зраду. Давно практикований спосіб „терор за терор" є й нині в уживаню військових властий, коли розходить ся о здавленє бунту серед війска.

Коли протест у містах проявляєть ся у виді заворушень і загальних страйків, а на селах у виді паленя стоділ зі збіжем і наповнених золотом палат, то в армії проявляєть ся він у мордованю негідних ґенералів і без числа низших офіцирів.

(Конець буде)

СКЛАДАЙТЕ ДАТКИ НА ЖЕРТВИ ВІЙНИ!

Нехай не буде між нами ніодного, який, співчуваючи з недолею наших братів в ріднім краю, не поспішив би з підмогою на нещасні жертви війни.

Жертвуймо всї! Жертвуймо по можности як найбільше!

Всї викази жертводавців і гроші треба посилати на адресу: Rev. E. SYDORIAK, 42 Van Buren St., Passaic, N. J. Чеки і моні-ордери треба виписувати так: „UKRAINIAN ALLIANCE of AMERICA". Після волї жертводавців датки можна призначувати на слїдуючі фонди: ФОНД ВДІВ І СИРІТ, ФОНД ЗАСЛАНИХ НА СИБІР, І ФОНД СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ.

УКРАЇНСЬКА РАДА В АМЕРИЦІ.

ПРОЧ З ВІЙНОЮ! НАЙ ЖИЄ МИР!

Вже два і пів року мордують себе взаїмно народи Европи. Вже два і пів року ми є сьвідками страшних насильств кровавої війни. Ми знаємо, що міліони молодих людий в Европі погинули передчасною смертию, і кости їх порозкидані по чужій земли. Ми знаємо, що міліони молодих людий остали калїками на цїле житє. Ми знаємо, що міліони вдів плачуть за своїми мужами, а міліони сиротят плачуть за батьками. Ми знаємо, що половина Европи лежить в руїнах, а воюючі держави понесли необчислимі шкоди.

А мимо того і в Злучених Державах заносить ся на війну.

Хто-ж хоче тої війни? Хто хоче державу загнати у вир кровавої різнї? Працююча кляса, яка творить 80% цїлого населеня Злучених Держав, не хоче війни. Зі всїх сторін держави сиплять ся протести проти війни. Ми хочемо мира! Проч з війною! Війна війнї!

Працююча кляса не хоче війни. Війни хоче кляса пануюча, та, яка на війнї зібє собі кольосальні зиски. Нарід хоче мира, пануючі війни. Нарід Злучених Держав знає, що війна не принесе йому користи. Противно, війна принесе руїну і занепад держави.

Нарід Злучених Держав, яко член сьвітової родини, не хоче убийства анї самовбийства.

Хочемо мира. Лише в часї мира можна плекати красу, штуку і культуру. Лише в часї мира нарід може розвивати ся. Війна є злочинним убийством і самовбийством.

Не хочемо війни. Хочемо мира. Хочемо охоронити край від кровавої долї, яка стрінула Европу.

Хочемо плекати культуру, не хочемо вертати ся до часів варварства. Длятого проч з війною! Най жиє мир!

ЛИСТИ ЗІ СТАРОГО КРАЮ.

I.

(Пише Тацька Лучанко з Малашовець, пов. Тернопіль, до свого чоловіка Петра в Ню Йорку).

Малашівцї 22. IX.1916.

Дорогий мій Мужу!

Пишу до Тебе про своє здоровлє і поводженє. Я з ласки Бога здорова. Гільон здоровий. Методя і Стася вже буде на Луки рік, як поховала.

Я робила в дяка на жнивах два роки і рук не чую. Ах, Боже, як тут тяжко жити! Так працюю і не можу вижити. Не дай, Боже, так довше, бо треба би вмерти.

Ах, Боже, Боже, дай ту хвилю перебути, щоби з голоду не вмерти. Бога прошу що дня і що години зі слезами, щоби перебути ту біду і нещастє, і щоб ми жили як давнїйше разом.

Прошу Тебе о поміч, бо тут так дорого, що анї що купити, анї нема за що.

Як я Твій лист дістала, то ми з мамою з радости аж плакали. Дорогий Мужу, не забувай за нас і за своїх синочків.

Поздоровляю Тебе, до милого побаченя — **Тацька.**

II.

(Пише з війска Теодор Винник до Мих. Олїйника в Джіпсум, Огайо).

Дня 19. VIII. 1916.

Дорогий Брате!

Я тїшу ся, що Ви там всї здорові і трохи Вам лїпше поворить ся ніж нам. Хоч і нам тут не зле; деколи маємо переговори зі смертию, але ми все її запротестуємо. І Бог нам допомагає, бо ми є правдиві сини Матери-України. Ми воюємо і може Господь допоможе нам визволити наш український нарід зпід ворожого кнута.

За отриманий лист прийми від мене, дорогий Брате, сердечну подяку. Він справив менї велику приємність. Я тїшу ся, що Ти за мене памятаєш, бо я самотний, без своїх, наче пустельник. Маю лише вісти від Панька стрийового, від Задорожного і від брата Стефана. Про родичів вістки не маю. Я дістав від брата Ілька лист, в котрім він пише, що перед Великодними сьвятами мої тато були у Качанівцї, в млинї. Казали, що їм добре поводить ся і що всї здорові.

Більше нічого не пишу, бо не знаю, чи отримаєш сей лист. А як отримаєш, то зараз відпиши. Здоровлю Тебе і всїх наших. Твій брат — **Теодор.**

РОДИМЦЇ! ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА, БО СЕ ОДИНОКА І НАЙБІЛЬША УКРАЇНСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ В АМЕРИЦЇ!

ПРОТОКОЛ

З ЗАСІДАНЯ ЕКЗЕКУТИВНОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНСЬКОЇ РАДИ, ЯКЕ ВІДБУЛО СЯ В НЮ ЙОРКУ ДНЯ 2. СІЧНЯ 1917 Р.

Засїданє почалось о год. 3. пополудни.

Присутні: члени екз. комітету: о. В. Довгович, Гр. Заячківський, о. Е. Сидоряк, К. Кирчів, С. Ядловський. Від секції пресово-інформаційної: О. Стеткевич; від секції економічної: Б. Дуткевич; від секції просьвітно-видавничої: Д. Андрейко.

На порядок нарад поставлено справу протесту американських Українців проти прилученя українських земель до новоутвореної польської держави і проти відданя Галичини під виключне володїнє Поляків. Комісія пресово-інформаційна предложила проект протесту, який по докладній дискусії ухвалено. Рішено вислати протести від Української Ради, а рівнож візвати всї українські організації, товариства і братства, щоби вони і від себе вислали в сій справі протести. Щоби діланю надати поважний а одноцїльний вид, рішено надрукувати 1000 рефератів, 5000 протестаційних резолюцій і 5000 коверт, з готовими адресами. Протестаційні віча назначено на день 14. січня 1917 р. На тих вічах по відчитаню реферату кожде товариство має ухвалити протестаційні резолюції і вислати одну до австрійської амбасади, другу до німецької, а копію до голови Української Ради. Резолюції і реферати рішено вислати до всїх центральних організацій з просьбою, щоби вони розіслали їх по своїх відділах. Виготовленє друків поручено друкарнї У. Н. С. на кошт Укр. Ради.

Слїдуючою точкою нарад була справа поширеня Української Ради. Тому, що У. Р. опираєсь на центральних організаціях, рішено вислати відозву до організацій „Народної Помочи" в Мікісракс, Па., і „Взаїмної Помочи" в Реймі, Па., з запрошенем вступити в члени Української Ради і вислати відпоручників до Ширшого Комітету. Опісля обговорювано справу збираня фондів: жертв для потерпівших у війнї. Сповняючи рішенє Ширшого Комітету, поручено фінансовому секретареви написати зазив до всїх організацій, які мають під своїм зарядом фонди на загальнонародні цїли, щоби вони сї фонди переслали до Української Ради.

З огляду на надходячі Різдвяні Сьвята рішено видати поклик, щоби український загал збирав „коляду" для жертв війни.

Комісії економічній поручено оголосити, що всї чеки, моні-ордери і гроші мають ся засилати до фінанс. секретаря на адресу: Rev. E. Sydoriak, 42 Van Buren St., Passaic, N. J., а має ся їх виписувати на імя „Ukrainian Alliance of America". Гроші і фонди Укр. Ради рішено вкладати до банку New Jersey Title Guarantee and Trust Company в Джерзи Сіти.

Ухвалено, що касієр має бути бондований на 5000 долярів. Чеки з рамени Української Ради має підписувати касієр, але лише тодї, коли дістане асиґнату, підписану предсїдателем і фінас. секретарем. О формулярі на асиґнати має постарати ся фінанс. секретар.

На порядок дневний прийшла справа адміністраційних видатків Української Ради. Уложено буджет біжучих видатків, який досягнув около 500 дол. Аби його покрити, рішено візвати центральні орґанізації, щоби зложили якісь суми на „Народний Фонд".

По пропорціональнім розділеню вийшло, що кожда орґанізація має зложити по 20 дол. від кождого свого відпоручника в Ширшім Комітетї Укр. Ради. Фінан. секретареви лоручено розписати в сій справі візваня до всїх центральних орґанізацій.

В справі чартерованя Укр. Ради принято до відома звіт С. Ядловського, що внесено аплікацію о чартер через адвоката Бровна. Кошти чартерованя винесуть 75 дол. Відтак перечитано точки чартеру, які по короткій дискусії одобрено.

Комісії пресово-інформаційна й економічна предложили проект видати на анґлійській мові книжку Рудницького „Україна". По довшій дискусії екз. комітет згодивсь і ухвалив сей проект, бо видане „України" і розширенє її між Американцями дуже много може причинити ся до розголошеня і розсьвітленя українського питаня. Рішено зачати переговори з д-ром Гартманови в Ню Йорку в справі перекладу сеї книжки на англійську мову. Справу покритя коштів виданя відложено на пізнїйше.

Опісля на порядок нарад прийшла найважнїйша точка, іменно справа виєднаня „Українського Дня" в Америцї. Сповняючи рішенє загальних зборів з дня 26. грудня, щоби як найскорше поробити стараня в цїли виєднаня „Українського Дня" і упросити в тій справі о поміч Всесв. о. Адміністратора нашої дієцезії, екзекутивний комітет поручив голові Української Ради поробити всякі заходи, щоби справа увінчала ся бажаними успіхами. Всесв. о. Адміністратор повідомив Укр. Раду про вступні кроки, які він поробив в сій справі. Укр. Рада рішила висказати Всесв. о. Адміністраторови П. Понятишинови подяку за труди і просити о дальшу поміч.

По скінченю дневного порядку голова замкнув засїданє о год. 8-мій вечером.

Слїдуюче засїданє екзекутивного комітету і всїх секцій назначено на день 10. січня, о год. 11-тій рано.

Ню Йорк, 2. січня 1917 р.

За президію Української Ради в Америцї:

о. В. Довгович, голова,

Гр. Заячківський, секретар.

ДОПИСИ.

З ROCHESTER, N. Y.

Згадка про національне віче.

Як по всїх місцевостях Злучених Держав так і у нас в Рочестер день 14. січня 1917 р. був днем, в котрім можна було зауважити якийсь більше оживлений рух поміж нашими Українцями. На сей день, як нам загально відомо, за припорученєм „Української Ради" по всїх українських товариствах, братствах, парохіях, клюбах і т. п. мали відбути ся збори, на котрих ухвалювало ся вислати до представителїв австрійського і німецького правительства протести проти наданя Галичинї самоуправи і проти влученя українських земель до будучої Польщі.

У нас в Рочестер такі збори не скликувало кожде братство чи товариство окремо, тільки сим заняла ся місцева „Українська Народна Рада" і скликала загально-національне віче в сій справі. Віче зачалось о годинї 3-тїй пополудни, як було заповіджено місцевим парохом о. Лисяком у церкві. Церковна галя, яка має достаточно місця на пять соток людий, була заповнена по береги місцевими і позамісцевими Українцями.

Віче отворив предсїдатель місцевої „У. Н. Ради", п. Іван Пастущин, короткою промовою, в якій вказав докладно на цїль і значінє сего віча, відтак перейшов коротко історію нашого народу, його боротьбу з віковічними ворогами, якими є в першій мірі Ляхи, дальше вказав, як дорого окупив наш нарід ту крихітку вольности, ту полекшу і ті права, які позволяють нам бодай учитись у нашій рідній мові, а котрі то права польська шляхта, користаючи з війни, яка наш нарід горем до землї прибила, хоче нинї запечатати раз на все, втягаючи зруйновані українські землї до своєї невдоволеної нїколи Польщі. При кінци своєї бесїди предсїдатель віча вказав присутним, що ми не повинні легковажити собі сеї так важної справи і відвертати ся від нашого рідного краю в часї, коли йому грозить найбільша в історії небезпека, але що нашим обовязком є, щоби як найрішучійше запротестувати проти сего насильства австрійського правительства і шляхти польської на нашім народї.

По промові предсїдателя п. Стефан Склепковичи відчитав реферат, присланий „Українською Радою", і резолюції, які вказували наше домаганє. По відчитаню п. Склепковичем реферату і резолюцій предсїдатель отворив зараз над тою справою дискусію.

Перший до голосу зголосив ся якийсь соціяліст, котрому на імя, казали, Рибчук. Він промовив так: „Воно всьо добре, шо вуни ту пишут, але шо ми зробим, як вуни то не приймут, шо ми хочем?"

„Хто як не прийме?" — питаєть ся предсїдатель.

„Та там в Австрії як нам то всьо відкинут, то шо ми тугди зробим? — скажіть менї, пани предсїдатель!"

Предсїдатель і всї присутні видивили ся на него зі здивованєм, бо не знали, чи він се зі жартів сказав, чи таки направду. З його слів виходило, що ми не повинні висилати такого протесту, бо як би так часом Австрія відкинула наші домаганя, то що ми тодї бідні зробимо? До кого ми тодї підемо за порадою?... Той соціяліст хотїв конче відповіди на сї питаня.

Місцевий парох, о. Михайло Лисяк, і п. Никола Мурашко відповіли на сї питаня і пояснили тому соціялїстови, що сей протест, який ми вишлемо, без огляду на се, чи він буде принятий чи відкинений, він мусить принести неабияку користь для нашого народу. Бо коли він буде принятий, то се буде знак, що Австрія числить ся з нами і годить ся на наші домаганя; тодї се принесе нам користь і ми будемо завдячувати се головно „Українській Радї". Колиж протест буде відкинений, то і се не лишить ся без успіху, бо тодї в серцях нашого народу зродить ся ще більша ненависть до польської шляхти і український нарід скорше чи пізнїйше підойме революцію і силою змусить наших ворогів, аби вони вже раз на все від нас відчепили ся.

Таким поясненєм своїх запитів соціяліст Рибчук дуже настрашив ся і присїв спокійно на кріслї.

Дальше зголосив ся до голосу другий такий соціяліст, якому на імя, казали, містер Войчишин. Перших його слів не мож було почути, бо одно, що як він зачинає говорити, то дуже потихо, а друге, що — як то в нас буває — коли він зачне щось говорити, то вічевики чомусь дуже з його бесїди невдоволені і густо-часто не дають йому виговорити ся до кінця. Отже так і сим разом було. Але се, що я почув з його бесїди, було меньше-більше таке: Ми тут зібрали ся в так великім числї, то нашим першим обовязком єсть запротестувати проти урядників У. Н. Союза і редакторів „Свободи". Дальше каже, що була Федерація і єсть Федерація, то чому вони там не тримались, іно виступили і заложили нову раду і шкодять тепер Федерації.

Зі слів того соціяліста виходило, що урядники У. Н. Союза і редактори „Свободи" є для соціялїстів тяжшими ворогами ніж для нас, Українців, шляхта польська. Вони волїлиб, нехай би вже там Лях кріпацтво заводив на українських землях, аби іно тут хто зі сьвіта зігнав тих урядників У. Н. Союза і редакторів „Свободи".

Замісць запротестувати проти Польщі, то вони скорше хочуть протестувати проти „Української Ради" за се, що вона протестує проти влученя українських земель до Польщі, бо то не її робота, бо тим має заняти ся Федерація. Дальше зі слів того соціяліста виходить, що коли Федерація не протестує проти влученя українських земель до Польщі, то і ми не повинні протестувати.

Коли референти Федерації, їздячи по федераційних вічах, замісць орґанізувати членів до Федерації орґанізували членів до соціялістичної партії, то і ми повинні так робити і ставати соціялїстами.

Коли Федерація зносить жертви, зложені і призначені Українцями на фонд для „Січових Стрільців", і призначує їх на якісь инші цїли, то ми також не повинні нічого на се казати, бо то робить Федерація.

Коли секретар Федерації, соціяліст М. Січинський, каже, що Лях не є наш ворог, то і ми повинні так казати.

Коли секретар Федерації, соціяліст М. Січинський, був свого часу в Рочестер і сказав своїм ученикам, що його цїлию є злучити оба Союзи в один (розумієть ся, під проводом отця Ардана), то і ми, члени У. Н. Союза, повинні на се згодити ся, бо так хоче Федерація.

Одним словом — по думці „мудрих" соціялїстів, то всьо, що Федерація робить, чи то є зле чи добре, має український загал приймати за добре і се має уважати за початок до „визволеня" його з польського ярма, бо то є Федерація, бо там є „робітники", там є М. Січинський, там є „швайцарський делеґат" і там є екс-еґомость Іван Ардан.

По коротенькій промові (бо довше не дали йому говорити) соціяліста Войчишина забрав ще раз голос о. Лисяк і висказав свій жаль, длячого з нашими соціялїстами нїколи не мож прийти до згоди, і длячого їм все щось не подобаєть ся. При кінци сказав їм, що ми не повинні дивити ся на се, хто нас провадить, але нам треба уважати, як нас провадять. Він сказав їм також, що ми такесаме становище були би заняли в сій справі, як би тим була заняла ся Федерація. Такcамо взивав о. Лисяк всїх Українців, аби залишили свої партійні переконаня тепер на час війни, та щоби через те не виринувала внутрішна боротьба поміж поодинокими групами. Вкінци вказав на німецьких соціялїстів, котрих може бути більше ніж соціялїстів якоїсь иншої народности, а котрі тепер, підчас війни, коли вітчина взиває всїх своїх синів до оборони перед ворогами, то вони замісць удосконалювати і поширювати свою партію, кинули свій прапор під ноги кайзерови і пійшли за покликом своєї вітчини, пійшли там, де їх найскорше і найбільше потребують.

Такі слова не сподобали ся соціялїстови Рибчукови і він встав і сказав, що се неправда, що о. Лисяк сказав, що буцїмто в Німеччинї найбільше соціялїстів. Він сказав, що в Німеччинї є тільки один соціяліст, Карло Лібкнехт, котрий тепер сидить в тюрмі, а то решта — то соціял-патріоти, бо як би вони були такими соціялїстами-інтернаціоналами як він, то були би не йшли бити ся за рідний край. Тимсамим наш соціяліст Рибчук накинув ся на німецьких соціялїстів за се, що вони не тримають ся так здалека від подій у рідні краю, як він, іно пійшли за проводом мілітаризму (по його думці).

За таке раптовне запереченє слів о. Лисякови, і ще за деякі слова, нарід сим так образив ся, що дали ся чути голоси: „Проч з ним! Проч зі соціялїстом!" Нарід повстав з крісел, на гали зробив ся гамір і метушня, і як би то було у приватній, а не публичній гали, то всї ті соціялїсти (третий був якийсь Нискоклїн, котрий боронив ся тим, що він, хоч належить до соціялїстичної партії, то до церкви ходить) були би стрімголов летїли на брук. Але ті панове занюхали, що для них пахне і опустили самі галю.

По сїм вічевики заняли свої місця і віче спокійно, після звичайного порядку, провадилось до кінця, а при кінци урядники поодиноких братств і товариств приготовляли і підписували резолюції до австрійського і німецького посольства, прислані „Українською Радою".

По замкненю віча предсїдателем вічевики відспівали пару національних гимнів і розійшли ся вдоволені домів.

Нам зі сего віча буде памятка, що нашим соціялїстам цїлком не розходить ся о добро України, але вони приходять на віче тільки на те, щоби киринити, а опісля в своїм орґані, „Народній Воли", очернювати людий доброї волї і подавати „точний" звіт з національного віча. Вже крайний час, аби загал Українців у Злучених Державах крикнув грімким голосом: Проч зі соціялїзмом! Проч з ворогами церкви і народу! Хай живе один український національно-демократичний народ!

Вічевик.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

За оголошеня поміщені в сїй рубрицї платить ся по 1½ цента за кожде слово за одноразове поміщенє, а за дальші поміщеня по 1 цнт. за слово за кождочасне поміщенє. — Оголошень женитьби не приймаєсь.

В сїй рубрицї поміщуєте слїдуючі оголошеня: Коли хочете віднайти своїх свояків, краянів або товаришів. —Коли шукаєте заняти.—Коли бажаєте, щоб хтось донїс Вам, де їде добра робота.—Коли потребуєте аґентів до поширеня Вашого бизнесу.—Коли потребуєте робітників до працї в бучерні, ґросерні, готели або на фарму.—Коли шукаєте спільників до бизнесу.—Коли шукаєте дяко-учителя і учителя музики.—Коли маєте хату або фарму на продаж.—Коли маєте хату або фарму до винайму.—Коли маєте на продаж якісь річи.—Коли пошукуєте людий на мешканє з харчом.—Коли продаєте свій бизнес або хочете купити чи обмінитись з ким.—Коли хочете подати свою адресу або бизнес до публичного відома.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Военна конскрипція в стейті Коннектікут.

В стейті Коннектікут вже уведено в житє военну конскрипцію. Тій конскрипції підлягають всі мущини, почавши від 18 літ житя, котрі є спосібні до якогонебудь военної служби.

В справі сеї конскрипції читач „Свободи" з Віндсор Лакс, Конн., п. М. Лешай, пише:

З причини, що відносини між Злученими Державами і Німеччиною заострили ся, говернор стейту Коннектікут зарядив спис мущин всіх народностий.

В неділю (18. с. м.) пополудни прийшов до мене почтовий урядник, приніс купу паперів і книгу, розложив ся та й забрав ся до діла. Почав мене питати, як мені на імя і т. п. Я на всі запити йому відповів. Одначе про народність чомусь-то не питає. Коли бачу, а він в рубриці: „Nationality" пише: „Polish". Я скоро се спостеріг і сказав йому, що я не є ніякий „Polish" лише UKRAINIAN (Юкрайнен). Він зараз переписав назву.

Богато є таких людий, що на се не зважають, і богато є таких, що не розуміють витолкувати Американцям своєї нації, і через се дають себе записувати не яко UKRAINIAN, але яко Austrian, Russian, Polish і т. п.

Длятого звертаєть ся увагу нашим людям, аби при запиті про національну приналежність подавали себе яко UKRAINIAN.

Голодові заворушеня в Ню Йорку.

Сими днями почули ми те, чого можна було сподівати ся. У Великім Ню Йорку вибухли голодові розрухи! В понеділок (19. с. м.) в дільниці Віліямсбург (Бруклин) мущини заатакували склепи і уличних торговців, а женщини підчас того кидали з дахів на переїзджаючі вози горівчі шмати і папери, намочені в нафті. В розрухах взяла участь товпа бідного населеня. Поліційні резерви прийшли на поміч дільниці при Гевмаєр, Гренд, Реблінг і 3-тій улици. Палками розігнали голодну товпу. Поліційні патрулі обсадили улиці і забарикадували склепи з поживою.

Того дня пополудни дрібні торговці зійшли ся на наради до Ню Плаза Гол при Гевмаєр улици. На нарадах заявили, що вони не винуваті за високі ціни поживи, бо самі платять дорого великим спілкам. За бочілку барболь вони платять 10 долярів, а розпродавши, мають з неї лише 20 центів зарібку.

Підчас нарад забрала слово одна женщина, на імя Вайсберг. „Маю пятеро дітий, — сказала вона — котрі ще нині не їли. Вже від 24-ох годин я сама нічого не їла. Мій чоловік є кравцем і заробляє 8 долярів тижнево, отже гинемо з голоду. Нині не маю за що купити хліба!"

Вибрано зараз комітет, котрий має зажадати від мейора Мічеля помочи для населеня, бо інакше живність заберуть ся зі склепів силою.

Подібні розрухи мали місце в дільници Мангатан. Товпа, зібрана на улицях Гестер і Рівінгтон, кинула ся на уличних торговців і поломала їх візки, а продукти порозкидала по улици.

У вівторок (20. с. м.) перед полуднем перед міським урядом зявила ся товпа женщин разом з дітьми, викрикуючи: „Наші діти гинуть з голоду! Хочемо видіти мейора!" Поліція зараз позамикала всі брами будинку.

На безперервні визови товпи поліція заявила, що мейора нема. На се товпа відповіла: „Брехня! Хочемо хліба! Мейор мусить нам дати їсти!"

Тимчасом нова 2-тисячна товпа женщин зібрала ся на Ротджерс Сквер. Одна женщина почала промовляти, але поліція скоро арештувала її. Товпа кинула ся на полісменів, поторгала на них убраня, побила і подрапала їх облича, та пообривала їм гузики.

Вкінци вдало ся товпу розігнати, а сильні відділи сьвіжо прибутої поліції обсадили міський уряд.

Рівночасно надійшли вісти, що і в инших місцевостях вибухли такі розрухи.

Бараболі дорожіють.

В Рівергед, Лонг Айленд, Н. Й., бушель бараболь коштує тепер 3 доляри 25 центів. Ще до понеділка (19. с. м.) бушель бараболь коштував там 3 доляри. Загально сподівають ся, що до кінця сього тижня ціна бараболь дійде до 4 долярів за бушель.

Тона капусти коштує 125 долярів.

В Сан Беніто, Тексас, тона капусти коштує 125 долярів. Є се найвисша ціна, якої мешканці міста ще не запамятали.

Іміграційний закон не узнає жидівського жаргону.

Новий іміграційний закон, який жадає, аби кождий іміграит умів читати і писати бодай у своїй рідній мові, не признає жидівського жаргону. Значить, уміти по жидівськи читати і писати, ще не вистарчає, аби іміграційні власти впустили того чоловіка до Злучених Держав.

Смерть найвизначнійшого американського генерала.

Генерал майор Фридрих Фонстон, командант полудневого департаменту американської армії, помер нагло в понеділок, 19. с. м., в готели в Сан Антоніо, Тексас. Причиною наглої смерти було остре запалене травляних органів.

Два жидівські говернори.

Горожани стейтів Айдаго і Юта вибрали говернорами Жидів. Говернор стейту Айдаго зветь ся Мозес Александер, а говернор стейту Юта — Сімон Бамбергер.

Оба вони торгували сукном. Мозес Александер був через дві каденції мейором міста Бойзе (столичне місто стейту Айдаго), а тепер вже другий раз вибраний говернором стейту. Оба почали доробляти ся з малих суконних склепів, а нині один і другий є мілїонерами.

НОВИНКИ.

Голод в Греції.

Грецький посол у Вашінгтоні заявив, на основі одержаних вістий, що населенє Греції страшно голодує. З голоду померло вже 15 осіб. Грецьке правительство обвиняє в сій справі аліянтів, які заблокували Грецію і не дозволяють на найменьший довіз якоїнебудь поживи.

У Франції вже не продають сьвіжого хліба.

Декрет, підписаний французьким президентом і оголошений в урядових часописях, заборонює з днем 25. лютого б. р. продажу сьвіжого хліба. Декрет наказує також випікати хліб з чистої пшеничної муки. Вага хліба не сьміє перевисшати 24 уцій, а довгота не сьміє перевисшати 22 уцій. Продажа ріжного рода тісточок є цілком заборонена.

Урожай винограду на Угорщині.

Торічний урожай винограду на Угорщині виказав загально лихий вислід, однак якість винограду є о много ліпша ніж досі. Богато винниць не оброблювано.

Каранца домагаєть ся мира.

Правительство провізоричного мексиканського президента, Венустіяна Каранци, предложило всім невтральним державам пропозицію, аби воюючі держави завізвати до заключеня мира, а коли би се було безуспішним, то невтральні держави повинні би замкнути вивіз амуниції і поживи до тих держав.

Американський міністер заграничних справ відповів, що мирові заходи Вілсона не вдали ся, а заборона вивозу була би зі сторони Злучених Держав нарушенєм невтральности.

Німці і Росіяни разом стріляють вовків.

Телеграма з Петрограду доносить про цікаву сцену, яка мала місце на німецько-російськім фронті. Часть німецьких і російських передних патруль зближала ся до себе, коли нараз жовніри побачили стадо вовків, які роздирали тіла ранених жовнірів. Обі ворожі патрулі кинули ся в погоню за вовками і около 50 з них убили. Відтак обі патрулі повернули до своїх окопів.

Німецька преса висьміває Розевелта.

На вість, що бувший президент Злучених Держав, Теодор Розевелт, жертвував себе і своїх чотирох синів на услуги держави, коли би між Злученими Державами і Німеччиною прийшло до війни, німецька старокраєва преса не може здержати ся від сьміху. Гумористичні газети поміщують його карикатури. По часописях повно віршів і сатир, які взивають Розевелта прибути зі своими синами до Німеччини, а там вже німецькі жовніри навчать їх стріляти.

Німецький военний буджет.

Доси німецке правительство затягнуло 5 военних пожичок на загальну суму 47 міліярдів 200 мілїонів марок. На сі пожички пожичкові каси зложили 899 мілїонів марок.

ПОЗІР DETROIT, MICH!

В неділю 25. с. м. о год. 1-шій пополудни в гали під ч. 95 Деніс ул., відбудеть ся віче в примір Народного Дому. На вічу буде справоздане старого комітету, а рівнож виберете ся комітет новий, котрий би сю так важну справу, як будова Народного Дому довів вже раз до цїли. Тому обовязком кождого, кому дорога ся справа, є явити ся на тім віч і заінтересувати ся хоч троха ділом як дотепер, а Український Народний Дім в Детройт вкоротці буде.

Комітет Вічевий.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.

ЗАХОДОМ ЧЛЕНІВ МОЛОДЕЧОГО КЛЮБУ І. ФРАНКА
відограєсь ся представлене

„ПЕЩЕНА ДИТИНА"

комедія з народного житя

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 25. ЛЮТОГО 1917 Р.

в гали Никодима, 752 Стейт Стр., Перт Амбой, Н. Дж.

ДІЄВІ ОСОБИ:

Іван, старий господар....................п. Николай Лема
Олена, його жінка....................п-на Марія Маранська
Дмитро, їх син....................п. Василь Яричевський
Галя, сирота-вихованка....................п-на Марія Петрів
Мортко, арендар....................п. Ілько Ваверчак
Стефан, їх свояк....................п. Федь Ґураль
Данило....................п. Іван Юрків
Петро, товариш Дмитра....................п. Василь Гиба
Гриць....................п. Василь Космина
Павло, господар....................п. Іван Цимбаліста

Ціни місць: 35 і 25 цнт.

Дохід призначений на церков в Перт Амбой, Н. Дж.

ПОЧАТОК О ГОДИНІ 7-ІЙ ВЕЧЕР.

На се представлене запрошуєть ся всіх щирих Українців з Амбою і з околиць. Приходіть а не пожалуєте. За се представлене ручать

22 ДІЄВІ ОСОБИ.

ПОЗІР! ГАРТФОРД, КОНН. ПОЗІР!

ЗАХОДОМ СПІВ.-ДРАМ. КРУЖКА „БАНДУРИСТ" В ГАРТФОРД, КОНН.
відбуде ся велике представлене

„БОНДАРІВНА"

драма в 4. діях а 5. відслонах Ів. Тобилевича

В СУБОТУ, ДНЯ 24. ЛЮТОГО 1917 Р.

В GOVERNOR'S FOOT GUARD HALL,

при Гай стріт (недалеко української гр.-кат. церкви в Гартфорд, Конн.)

ОСОБИ:

Староста, вельможний пан....................п. Ф. Медвідь
Чеслав Герцель, його прибічник......п. Ів. Плугівський
Гнат Бондар, старий козак....................п. П. Федів
Тетяна, його дочка....................п-ні А. Островська
Марія, господиня у Бондаря....................п-на А. Бойко
Тарас, Запорожець....................п. М. Кашуба
Денис, парубок....................п. М. Стойко
Оксана, дівчина, його сестра........п-а П. Ковальська
1. Запорожець....................п. К. Кукарський
2. Запорожець....................п. А. Солецький
1. Чоловік....................п. Ів. Подоляк
2. Чоловік....................п. Т. Ковальський
1. Наймит....................п. Дм. Дзісь
2. Наймит....................п. Н. Сімко
Мордохай, жид, арендар....................п. С. Косців

Запорожці, народ, дівчата, челядь двірська.

Дієсь ся на Україні в сімнайцятім столітю.

По представленю хор „Бандуриста" відспіває кілька українських народних пісень, гимни: американський і український (оба в українській і англійській мові) а шкільні діти віддеклямують кілька українських поезій Шевченка, Руданського і и. також в українській і англійській мові.

Режісер і управитель хору п. М. КАШУБА.

ПОЧАТОК ТОЧНО О ГОД. 7.30 ВЕЧЕР.

ЦІНИ МІСЦЬ: І-рядні $1.00; ІІ-рядні 75 цнт.; ІІІ-рядні 50 цнт.; послідні 25 цнт.

Українці і Українки! Се представлене дасть ся в одній з найбільших концертових галь в сім місті, щоби дати спромогу також визначнійшим американцям сего міста, побачити нашу штуку, почути нашу ніколи невмираючу українську пісню. Ціле уладжене сего нашого виступу понесе великі кошта і комітет не числить майже на ніякий зиск, бо ціль в него ся: Показати чужинцям, що ми народ, народ живий, народ культурний, народ уміючий плекати свою пісню, свою штуку, розкрити сьвяту правду, що наш народ не вмер, а жиє. Комітет докладає також усіх своїх старань, щоби ся штука випала як найкрасше, щоби вдоволила свою і чужу шановну публику. Тому кличемо до щирих Українців, як місцевих, так і доокoличних: Підопріть сей наш перший публичний виступ, прийдіть на представлене, покажімо що в нас сила, що в нас любов.

20-22 КОМІТЕТ.

ПОДЯКИ.

Я нижче підписана складаю Головному Урядови У. Н. Союза сердечну подяку за уділене мені з фонду убогих підмоги в квоті 25 долярів. Сї гроші помогли мені оплатити шпиталь. Най буде Вам, Чесні Урядники, честь і слава! А Ви, дорогі Сестри Українки, вступайте як найчисленнійше до У. Н. Союза, бо то наша найліпша організація в Америці. — Константина Астраб, чл. 195. відділу У. Н. Союза в Пікскіл, Н. Й.

Складаю сердечну подяку Хв. Урядови У. Н. Союза за одержане з фонду убогих $50, яко підмогу з приводу моєї невилічимої слабости. Нехай наша славна організація, наш дорогий У. Н. Союз зростає з дня на день і нехай зеднає в собі весь український нарід в Америці! — Василь Тимчак, чл. 349. відділу У. Н. Союза, в Еклей, Па.

Сим складаю сердечну подяку У. Н. Союзови за виплачене мені запомоги з фонду убогих в сумі $50, котру я отримав при сьвідках. — Сидор Нестеряк, член 86. відділу У. Н. Союза, в Олифант, Па.

Дякую У. Н. Союзови за виплачене посмертного по бл. п. Петрі Добошинськім, членови 86. відділу У. Н. Союза, в Олифант, Па., мені, яко опікунови малолітного Юліяна Добошинського. Тих 1.000 долярів я отримав при сьвідках. — Іван Смольський.

РУХ В ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ДІТРОЙТ, МІШ. Тов. „Запорожська Січ", від. 75, подає до відома, що на річнім мітінгу вибрано отсей новий уряд: Я. Поливка, орґанізатор; І. Комаринський, кошовий; В. Чмир, заст. кош.; С. Савран. кас.; І. Тибінька, заст. кас.; М. Присташ, секр.; І. Горбаль, заст. секр.; Г. Копій і Н. Савчик, контрольори; В. Ґураль і І. Гусак, доглядачі хорих; В. Візничак, дверник. Мітінги відбувають ся кождої першої неділї по першім в гали парафіяльній, під ч. 82 Сікот Стр. — М. Присташ, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Бр. св. Володимира, від. 162, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що звичайний мітінґ відбудеть ся сеї неділї, 25. лютого, зараз по Службі Божій, в гали церковній на долї. Просить ся членів, аби явили ся на мітінгу і свої довги виповнили. — І. М. Васильків, предс.; В. Горийовський, секр.

ДЖЕРЗІЙ СІТИ, Н. ДЖ. Сестрицтво св. Ольги, від. 315, повідомляє всї свої місцеві і позамісцеві членицї, що місячний мітінґ відбудеть ся в пятницю, дня 23. лютого о 8-мій годині вечер, в гали „Народного Дому", під ч. 72 Моріс Стр. Щоб не бракло анї одної членицї, бо є дуже важні справи до полагодженя. Всї довгуючі членицї мають вирівнати свої належитости, бо в противнім случаю будуть суспендовані. Сьвятим обовязком кождої членицї є, щоби постарати ся і привести на сей мітінґ хоч одну нову членицю. Памятайте, Сестри, і на те, що вже час пізнати самих себе, бо не знаємо, що буде з нами завтра. Калїцтва, смерть і всякі нещастя можуть кождому заглянути в очи. Тільки одно маємо щастє, а то У. Н. Союз, котрий кождого в нещастю ратує, а в разї смерти виплачує цїлу суму після кляси члена. Приймаємо нові членицї до Сестрицтва без вступного, а до У. Н. Союза за половину вступного. В нашім Сестрицтві місячна вкладка виносить тільки 25 цнт. — Ю. Пацаiа, предс.; Т. Гаврилів, кас.; В. Костецький, секр.

ЧИТАЙТЕ „СВОБОДУ" І ПРИЄДНУЙТЕ ЇЙ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ!

Антін Чехов.

ТРИЮМФ.

(Оповіданє вислуженого колежського реґістратора*)

—о—

В пятницю запустного тижня всї пійшли на блини до Олексія Іванича Козулїна. Ви не знаєте Козулїна, для вас, може він нїчо, нуля, але для таких як я, що не лїтають високо, він великий, всемогучий, високомудрий. Пійшли до нього всї, що творять, так сказати би його підніжє.

Пійшов і я з татунем.

Блини були такі прегарні, що й висказати вам сього не можу, ласкавий добродїю: грубенькі, пухкенькі, румяненькі. Возьмеш один, чорт його знає, помачаєш в горяче масло, їси — другий сам в губу лїзе. Детайлями, орнаментами й коментарами були: сметана, сьвіжий кавяр, лосось, тертий сир. Вин і горілок цїле море. Після блинів була осетрова юшка, а після юшки куропатки з підливою. Так укомплектовались, що татуньо мій порозпинав тайком ґузики на животї і, аби нїхто сього лїбералїзму не запримітив, накрив ся серветкою. Олексій Іванич як наш начальник, котрому все вільно, розіпняв камізельку й сорочку. Пообідавши й не встаючи зза стола курили за позволенєм власти, циґара і почала ся розмова. Ми слухали, а його превосходительство, Олексій Іванич, говорив. Предметики були все більше гумористичного характеру, запустного... Начальник росказував і очевидно хотів здавати ся дотепним. Не знаю, чи сказав він що сьмішне, але памятаю тільки, що татуньо що мінутки штовкав мене в бік і говорив:

— Сьмій ся!

Я роздіймав широко рот і сьміяв ся. Раз навіть запищав від сьміху, через що звернув на себе загальну увагу.

— Так, так! — шепнув татуньо. — Славно! Він дивить ся на тебе й сьміеть ся... Се добре; може справді дасть тобі місце заступника протоколянта!

— Н-так! — сказав між иншим. Козулїн, наш начальник, сопучи і віддуваючись. — Тепер ми блини заїдаємо, найсьвіжійшого кавяру уживаєм, жінку білоручку гладимо. А доньки мої такі красунї, що не тільки ви, братія смирна, але й князї й ґрафи задивляють ся й зїтхають. А помешканє? Хе-хе-хе... Ось воно що! Не нарікайте, не жалуйтесь і ви, доки до кінця не дожиєте! Все буває, ну, і всїлякі переміни бувають... Ти тепер, скажім, нїчо, нуля, пилинка... родзинка — а хто знає? Може з часом і теє... долї людські за чуб возьмеш! Всїляко буває!

Олексій Іванич помовчав трохи, покивав головою і говорив далї:

— А давнїйше, давнїйше що було! Га? Боже мій! Памяти своїй не віриш. Без чобіт, в подертих штанятах, зі страхом і трепетом. За рубля бувало дві недїлї робиш. Тай не дадуть тобі того рубля, нї! а зімнуть та й в лице кинуть: вдави ся! І кождий може тебе роздавити, уколоти, обухом лупнути... Кождий висьміяти може... Ідеш, бувало, з рапортом, дивиш ся, а коло дверий песик сидить. Приступиш до сього песика, та й за лапку, за лапку. Вибачайте, мовляв, що туди перейшов. Добридень, добридень! А песик на тебе: ррррр... Швайцер тебе ліктем — штовх! А вже найбільше я натерпів ся і наруг ріжних назносив ся від сього карася вудженного, від сього ось... крокодиля! Від сього самого покірненького, від Куріцина!

І Олексій Іванич показав на маленького, згорбленого старого, що сидів поруч з моїм татунем. Старенький блимав злученими очками і з обридженєм курив циґаро. Звичайно він нїколи не курить, але коли власть просить його курити, то він уважає за невідповідне відмовити. Побачивши звернений на нього палець він страшно збентежив ся й почав крутитись на кріслї.

— Богато я витерпів з ласки сього покірника! — говорив далї Козулїн. —Я-ж до нього найперше під власть прийшов. Привели мене до нього покірненького, незамітного, незначного й посадили за його стіл. І почав він мене їсти... Кожде слово — то ніж острий, кождий погляд то кулька в груди. Тепер він як хробачок убогенький виглядає, а що перше було! Нептун! Небеса розверзе ся! Довго він мене гриз! Я й писав йому і за пиріжками бігав, пера затинав, тещу його стару по театрах водив. Всїляко йому годив. Табаку нюхати научив ся! Н-так... А всьо для нього... Не можна, думаю, инакше, треба щоб табакерка все була в мене на випадок, як що зажадає. Куріцин, памятаєш? Приходить до нього якось раз моя мамуня небішка й просить його, старенька, щоб він синка, то єсть мене увільнив на два дни до тїтки спадщину дїлити. Як накинеть ся він на неї, як витріщить баньки, як не крикне: Та він ледащо, та він дармоїд, та чому ти, дурна не пильнуєш його!... Під суд його, каже!" Пійшла старенька до дому та й лягла, захорувала з переляку, трохи тодї не вмерла...

Олексій Іванич обтер очи хустиною і випив на дух шклянку вина.

— Хотів мене оженити зі своєю, та я в той час на щастє захорував на фебру, пів року в шпитали перележав. Ось що перше було! Ось як ми жили! А тепер? Пфі! А тепер я над ним... Він мою тещу до театрів водить, він менї табакерку подає і ось циґаро курить. Хе-хе-хе... Я йому до його житя перчику... перчику! Куріцин!

— Що прикажете? спитав Куріцин, встаючи простенько як струна.

— Представ траґедію!

— Слухаю!

Куріцин витягнув ся, підніс до гори руки, викривив ся й заспівав захриплим, розбитим голосом:

— Умирай, віроломна! Кррови прагну!

Ми заходились від сьміху.

— Куріцин! Зїдж ось сей кавалок хлїба з перчиком!

Ситий Куріцин взяв великий кавалок житного хлїба, посипав його перчиком і згриз серед голосного сьміху.

— Ріжні переміни бувають, — говорив далї Козулїн. — Сядь Куріцин! Коли встанем, заспіваєш щось... Перше ти, а тепер я... Так... Так і вмерла старенька... Так...

Козулїн встав і заточив ся...

— А я — мовчав, тому, що маленький незамітний... Мучителї... Варвари... А тепер за то я... Хе-хе-хе... А ну-но ти! Ти! До тебе говорять, безвусий!

І Козулїн тикнув пальцем в сторону татуня.

— Бігай довкола стола і кукурікай!

Татуньо мій усьміхнув ся, приємно почервонів і почав дриптати довкола стола. Я за ним.

— Ку-ку-ріку! — закричали ми оба й побігли жвавійше. Я бігав і думав:

„Буду заступником протоколянта."

*) Найнизша урядпича ранґа — XIV.

БОРОТЬБА З ГОРОЮ КУЛЄБРА.

—о—

Недавно тому поновно донесли часописи, що Панамський канал засипано наслїдком усуненя гори Кулєбра, з тим додатком, що плавба каналом поновно мусить бути перервана на який місяць. Непримиримий ворог Панамського каналу, гора Кулєбра, не спочиває і що кілька місяців нищить дїло людських рук.

Кождий раз, коли наступить усунене тої гори, часописи сейчас пишуть про се, яко сензацію першої кляси. Та таке писане може дуже легко виробити у читаючих мильне поняте про дїйсний стан річий. Всї ті вісти, се тільки слабий відгомін сеї безнастанної і впертої боротьби з горою Кулєбра, яка ведеть ся безнастанно день і ніч, і в якій чоловік тільки на короткий час виходить побідником, прочистивши на короткий час дорогу каналом для пароплавів. А пальма остаточної побіди являєть ся ще дуже а дуже далеко.

Треба не забувати про се, що по 22 години кождого дня, не виключаючи нї недїль нї сьвят, безнастанно працює шість машин, що видобувають з дна каналу пісок і намул, який безвпинно напливає з обох боків перекопу в околици Кулєбри. І се дїєть ся день і ніч, безнастанно від жовтня 1913-го року. Трома шифтами змінюють ся робітники і тільки тодї, коли все йде дуже гарно, машини відпочивають по дві годині на добу. І власне в ті дві години відпочинку машин відбуваєть ся весь корабельний рух на Панамськім каналї. На каналї тодї збираєть ся такий довжезний ланцух всяких пароплавів, що тільки з тяжким трудом можуть пересувати ся вперед.

Та бувають часи, що й сей двогодинний рух пароплавів на каналї треба зовсім здержати. Раз приміром було таке, що ледви машини до чищеня дна відплили, а пароплав, що перший мав переплисти через канал, не мав ще часу надплисти, коли нараз дно каналу піднесло ся о цїлі дві стопи. Пароплав „Арізона" з американсько-гавайської лїнії, який поглублюєть ся 28 стіп під воду, нараз наслїдком того станув, неначе під водою хватила його якась величезна рука і задержала. Пять спеціяльних і дуже сильних пароплавів мусїли запрячи, щоби його видобути з того раптом напливaвшого мулу.

Се ще треба уважати великим щастєм, що дотепер все тільки в однім місци каналу наступає сильнїйше усунене землї. Бо колиб се стало ся відразу на кількох місцях, то тодї попросту машини не були би в можности удержати і для себе вільну для переїзду дорогу. Отсї усуваня по східнім і західнім боцї каналу через гору Кулєбра стали найславнїйшими. Нераз виглядає так, що маси намулу і піску роздусять зовсім канал і цїлу роботу треба буде починати наново від самого початку. І власне се безнастанне прочищуванє каналу пожирає майже всї доходи, які він міг би принести.

Інжинїри вневняють, що колись скінчить се безнастанне усуванє землї. Вони числять на се, що кожда рухома гора в природї мусить колись прийти до точки зрівноваженя. Ся хвиля має наступити за три роки і тодї на Панамськім каналї скінчать ся остаточно усуваня землї.